

Львівський національний університет імені Івана Франка
Філологічний факультет
Кафедра української мови
Кафедра української літератури імені акад. Михайла Возняка
Кафедра загального мовознавства
Кафедра українського прикладного мовознавства
Кафедра теорії літератури та порівняльного літературознавства
Кафедра української фольклористики імені Філарета Колесси

**ПРОГРАМА ФАХОВОГО ВСТУПНОГО ВИПРОБУВАННЯ З
УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ ТА ЛІТЕРАТУРИ ДЛЯ ВСТУПНИКІВ НА
НАВЧАННЯ ЗА ОС «МАГІСТР», ОКР «СПЕЦІАЛІСТ»**

за спеціальностями «Українська мова і література», «Фольклористика»,
«Літературна творчість», «Прикладна лінгвістика», «Мова та література
(арабська, перська, японська)», «Мова та література (польська, російська,
чеська, сербська)»

Програму затверджено рішенням Вченої ради філологічного факультету
17 лютого 2016 року, протокол № __.

Голова Вченої ради філологічного факультету – декан філологічного
факультету д.ф.н, доц. Пилипчук С.М.

Сучасна українська літературна мова

Фонетика і фонологія

Букви і звуки. Основні невідповідності між буквами і звуками.

Артикуляційна класифікація голосних. Типи голосних за рядом, ступенем піднесення язика, участю губ у вимові. Артикуляційна класифікація приголосних звуків. Місце і спосіб творення приголосних звуків. Додаткові артикуляційні і акустичні ознаки приголосних звуків: співвідношення між голосом і шумом, довгота, веляризація, лабіалізація.

Фонема і її звукові вияви. Головні вияви фонем і позиційні та комбінаторні варіанти. Система голосних фонем і їх звукових виявів. Система приголосних фонем і їх звукових виявів.

Звукові зміни у мовленнєвому потоці. Асиміляція приголосних звуків і її різновиди (за напрямом, обсягом, характером звукових змін). Асиміляція за дзвінкістю-глухістю, твердістю-м'якістю, місцем і способом творення.

Дисиміляція приголосних звуків і її різновиди (за напрямом, ступенем сусідства розподібнених звуків, характером звукових змін).

Спрощення в групах приголосних.

Історичні і позиційні чергування фонем і їх звукових виявів. Чергування голосних фонем і їх варіантів. Чергування приголосних фонем і їх варіантів.

Основи складоподілу в українській мові. Склади відкриті і закриті, прикриті і неприкриті.

Наголос у слові. Наголос основний і побічний. Функції наголосу. Фонетичне слово, проклітики і енклітики.

Орфоепічні норми української мови. Вимова голосних і приголосних звуків.

Орфографічні норми української мови.

Орфоепічні і орфографічні словники української мови.

Лексикологія і фразеологія

Слово як одиниця лексичного рівня мови. Лексичне значення слова. Основні типи лексичних значень слова (пряме номінативне, фразеологічно зумовлене, синтаксично зумовлене). Багатозначність слова. Прямі й переносні, первинні й вторинні значення слів. Переносне значення і переносне вживання слова.

Лексичні омоніми і їх різновиди (омоформи, омофони, омографи).

Лексичні синоніми. Класифікація синонімів. Загальномовні і контекстуальні синоніми. Абсолютні синоніми.

Пароніми в лексичній системі мови.

Антоніми і їх різновиди (різнокореневі, однокореневі). Загальномовні і контекстуальні антоніми.

Лексика української мови з погляду її походження. Власне українська лексика. Запозичення із слов'янських і неслов'янських мов.

Стилістична диференціація української лексики. Стилістично нейтральна лексика. Розмовна лексика. Книжна лексика. Термінологічна лексика. Експресивна лексика.

Лексика української мови з погляду її вживання. Загальнонародна лексика. Діалектна лексика. Лексичні, етнографічні і семантичні діалектизми. Соціальні діалектизми (професіоналізми, жаргонізми, арготизми).

Активна і пасивна лексика в українській мові. Різновиди застарілої лексики (історизми, архаїзми). Неологізми і їх різновиди.

Фразеологізм і його ознаки. Семантична і структурна класифікація фразеологічних одиниць. Фразеологічна багатозначність. Фразеологічні синоніми. Фразеологічні антоніми. Фразеологічні словники української мови.

Українська лексикографія. Енциклопедичні й лінгвістичні словники. Типи лінгвістичних словників.

Морфеміка і дериватологія

Основні поняття морфеміки. Морфемі як мінімальна значуща одиниця мови і морф як реалізація морфемі в мовленні. Аломорфи і варіанти морфем.

Класифікація морфем. Поділ морфем за роллю у складі слова (кореневі й афіксальні), за наявністю або відсутністю звукового показника (субстанційні й нульові).

Класифікація коренів й афіксів з погляду морфемної самостійності та повторюваності (відтворюваності) у складі слова: вільні та зв'язані (радиксоїди) корені; регулярні, нерегулярні й унікальні (уніфікси) афікси.

Види афіксів за місцем розташування у слові щодо кореня (префікси, суфікси, закінчення, постфікси). Інтерфікси і конфікси (циркумфікси). Афіксоїд як морфема проміжного типу; префіксоїди та суфіксоїди. Поняття аброморфемі: аброкорінь, абропрефікс й абросуфікс.

Типи афіксів за функціями: формотворчі (словозмінні, реляційні) та словотворчі (дериваційні).

Підкласи словотворчих морфем: морфемі з мутаційною, модифікаційною і транспозиційною семантичними функціями; суміщення кількох функцій в одній морфемі.

Типи морфем за структурно-генетичними ознаками: питомі та позичені корені й афікси; первинні (етимологічні) і вторинні (сучасні) корені; первинні (прості) і вторинні (складні) афікси. Типи морфем за частиномовною належністю: іменникові, прикметникові, дієслівні, числівникові, займенникові, вигуківі та ін.

Морфотактика як розділ морфеміки, що вивчає принципи сполучуваності морфем. Формальні (фонологічні), лексичні, словотвірні, семантичні й стилістичні обмеження сполучуваності морфем.

Морфемна будова слова. Основа слова (граматична й лексична). Структурні типи основи: проста (непохідна) і складна (похідна); перервана основа; суплетивна основа. Ступінь подільності основи і слова.

Історичні зміни в морфемній будові слів української мови: спрощення, перерозклад та ускладнення морфемної будови.

Закономірності конструювання морфемних структур українських слів: морфемна довжина і глибина слів сучасної української мови. Закон простоти й переваги. Симетрія та асиметрія в морфемній будові слова. Основні типи морфемних структур у сучасній українській мові в межах різних частин мови.

Словники морфемної будови українських слів і словники українських морфем.

Основні поняття дериватології. Словотвірна пара (твірне слово – похідне слово). Ознаки похідних (мотивованих) слів. Поняття словотвірної похідності (мотивованості). Типи словотвірної похідності: повна й часткова, стандартна й ускладнена (метафорична й метонімічна), єдина і множинна.

Структурно-граматичні види вихідних дериваційних одиниць: твірна база, твірна основа, комплекс кількох твірних основ (при основоскладанні), твірне слово (при префіксації й постфіксації), сукупність твірних слів (при словоскладанні). Питання про граматичну форму слова як вихідну одиницю деривації.

Словотвірна будова слова (твірна основа й словотворчий засіб (дериватор). Структурні типи твірних основ. Типи дериваторів: афіксальні, безафіксні та змішані. Використання морфонологічних й акцентних явищ у словотворенні.

Словотвірне значення і його різновиди (модифікаційне, мутаційне і транспозиційне).

Способи словотворення. Афіксальні способи творення слів: суфіксальний (у тім числі й нульова суфіксація), префіксальний, постфіксальний, флексійний, суфіксально-префіксальний, суфіксально-постфіксальний, префіксально-флексійний, суфіксально-префіксально-постфіксальний способи.

Безафіксні способи словотворення: складний (чисте основоскладання, аббревіація, телескопічний спосіб, зрощеннєвий, контамінаційний), морфолого-синтаксичний, лексико-семантичний, лексико-морфологічний способи творення слів.

Змішані способи словотворення: префіксально-складний, суфіксально-складний, префіксально-суфіксально-складний; суфіксально-зрощеннєвий, префіксально-зрощеннєвий, суфіксально-аббревіаційний та інші способи творення слів.

Основні поняття словотвірної системи: словотвірна категорія, словотвірний тип, словотвірна модель. Поняття продуктивності словотвірного типу.

Словотвірне гніздо. Компоненти гнізда: вершина, словотвірний ланцюжок, словотвірна парадигма. Будова словотвірних парадигм.

Словотвірні словники української мови.

Морфологія

Іменник як частина мови. Лексико-граматичні розряди іменників: конкретні і абстрактні, загальні і власні, предметні і речовинні, збірні й

єдиничні, назви істот і неістот. Морфологічні категорії іменника. Категорія роду. Класифікація іменників за родами. Категорія числа іменника. Однинні і множинні іменники. Категорія відмінка іменників. Поділ іменників на відміни та групи. Парадигма іменників I відміни. Парадигма іменників II відміни. Парадигма іменників III відміни. Парадигма іменників IV відміни. Парадигма множинних іменників.

Прикметник як частина мови. Семантичні групи прикметників. Перехід прикметників з однієї семантичної групи в іншу. Ступені порівняння якісних прикметників (синтетичні й аналітичні форми). Відмінювання прикметників. Повні й короткі, стягнені й нестягнені форми прикметників. Тверда й м'яка група відмінювання прикметників. Особливості відмінювання прикметників на *-лиций*. Перехід інших частин мови в прикметник (ад'єктивація).

Числівник як частина мови. Морфологічні ознаки числівників. Групи числівників за значенням і будовою. Словозміна числівників.

Займенник як частина мови. Морфологічні категорії займенника. Розряди займенників за значенням. Відмінювання займенників. Перехід інших частин мови у займенник (прономіналізація).

Дієслово як частина мови. Дієслівні форми (інфінітив, особові форми, дієприкметник, дієприслівник, форми на *-но*, *-то*). Морфологічні категорії дієслова. Категорія виду. Парновидові, одновидові і двовидові дієслова. Категорія перехідності / неперехідності. Категорія стану. Категорія способу. Дійсний, умовний, наказовий, спонукальний і бажальний способи. Категорія часу. Теперішній, майбутній, минулий, давноминулий, минулий умовний час. Категорія особи. Дієвідмінювання. Безособові дієслова. Дієприкметник як дієслівна форма. Активні і пасивні дієприкметники і їх творення. Дієприслівник як дієслівна форма і його творення. Дієслівні форми на *-но*, *-то*.

Прислівник як частина мови. Лексико-граматичні розряди прислівників. Ступені порівняння означальних прислівників. Структура прислівникових основ. Правопис прислівників.

Прийменник як частина мови. Класифікація прийменників за походженням. Класифікація прийменників за значенням. Уживання прийменників із різними відмінковими формами.

Сполучник як частина мови. Класифікація сполучників за будовою. Класифікація сполучників за значенням. Сполучники і сполучні слова.

Частка як частина мови. Класифікація часток (фразові, словотворчі, формотворчі). Співвідносність часток з іншими частинами мови.

Вигук як частина мови. Первинні і похідні вигуки. Поділ вигуків за значенням: емоційні вигуки та вигуки, що передають різні волевиявлення людини. Звуконаслідувальні слова.

Синтаксис

Словосполучення як синтаксична одиниця. Різновиди словосполучень за типом синтаксичного зв'язку між їх компонентами (підрядні та сурядні).

Підрядні словосполучення і їх різновиди за частиномовним вираженням головного компонента, ступенем семантичної спаяності головного і залежного слова, характером граматичного зв'язку залежного слова з головним і видом семантико-синтаксичних відношень між ними. Способи формального зв'язку між компонентами підрядних словосполучень: узгодження і його різновиди (власне-граматичне, умовно-граматичне, асоціативно-граматичне, змістове); кореляція; керування і його різновиди; прилягання. Типи семантико-синтаксичних відношень між компонентами підрядних словосполучень (атрибутивні, апозитивні, об'єктні, обставинні, комплетивні).

Сурядні словосполучення і їх різновиди за характером формального зв'язку і семантико-синтаксичних відношень між їх компонентами.

Групи словосполучень за будовою (прості, складні).

Речення як синтаксична одиниця. Типи речень за характером відношення повідомлюваного до дійсності (стверджувальні, заперечні), за метою висловлювання, за емоційно-експресивним забарвленням, за структурою.

Грамматична основа двоскладного речення і способи її вираження. Прості і складені підмети. Прості і складені присудки, їх різновиди.

Односкладні речення і їх різновиди. Способи вираження граматичної основи в означено-особових, неозначено-особових, узагальнено-особових, безособових, інфінітивних і номінативних реченнях.

Другорядні члени речення, їх різновиди і способи вираження. Узгоджені і неузгоджені означення. Прямі і непрямі додатки. Розряди обставин за значенням.

Неповні речення. Контекстуально неповні речення і їх різновиди. Еліптичні речення і їх різновиди.

Ускладнені речення і їх різновиди. Речення з однорідними членами. Речення з відокремленими членами. Речення із вставними і вставленими конструкціями. Речення із звертаннями. Розділові знаки в реченнях, ускладнених однорідними і відокремленими членами, вставними і вставленими компонентами, звертаннями.

Складносурядні речення і їх різновиди за структурою і семантикою. Складносурядні речення із єднальними відношеннями. Складносурядні речення із зіставно-протиставними відношеннями. Складносурядні речення із розділовими відношеннями.

Складнопідрядні речення і їх різновиди. Складнопідрядні речення з підрядними означальними частинами. Складнопідрядні речення із підрядними з'ясувальними частинами. Складнопідрядні речення із підрядними обставинними частинами. Складнопідрядні речення з кількома підрядними частинами, способи зв'язку підрядних частин з головною (однорідна і неоднорідна супідрядність, послідовна підрядність, комбінований спосіб підпорядкування підрядних частин).

Безсполучникові речення і їх різновиди за структурою і семантикою. Безсполучникові речення з однотипними і різнотипними частинами.

Багатокомпонентні складні речення з різними видами зв'язку між предикативними частинами (з сурядним і підрядним зв'язком, із безсполучниковим і сполучниковим сурядним зв'язком, із безсполучниковим і сполучниковим підрядним зв'язком, із безсполучниковим і сполучниковим сурядним і підрядним зв'язком).

Розділові знаки у складних реченнях.

Історія української літературної мови

Староукраїнський період в історії становлення української літературної мови. Фонетико-орфографічні та морфологічні ознаки української мови у руських списках старослов'янських текстів.

Середньоукраїнський період в історії становлення української літературної мови. Традиції і розвиток ділового письменства на слов'янських землях та в Україні. Розвиток мовознавчої думки у XVI – першій половині XVII ст. на українських землях.

Нова доба в історії української літературної мови (кінець XVIII – XIX ст.). Творення нової української літературної мови на народнорозмовній основі. „Енеїда” І.Котляревського як нове явище в історії становлення української літературної мови. Т.Шевченко як основоположник української літературної мови. Концепція літературної мови П.Куліша.

Заборона українського друкованого слова у підросійській Україні (Валуєвський обіжник 1863р., Емський указ 1876р. та ін.). Суспільний статус української мови в Галичині. Дискусія 1891 – 1892 рр. і її значення у виробленні основних засад формування єдиної української літературної мови.

Функціонування та розвиток української літературної мови у XX ст. Мовні дискусії 1905 – 1907 та 1912 – 1913 рр. та їх роль у становленні української літературної мови. Вироблення критеріїв унормування літературної мови. Наслідки українізації у процесі творення наукового, офіційно-ділового, публіцистичного стилів української мови.

Українська літературна мова у середині XX ст. Умови функціонування і характер розвитку української мови у 40 – на початку 50-х років.

Українська літературна мова у другій половині XX ст. Основні тенденції розвитку української мови в 90-х роках. Сучасний стан та проблеми українського літературного мовотворення

Історична граматики української мови

Історична фонетика. Відбиття фонетичних процесів дописемного етапу в звуковій системі староукраїнської мови раннього періоду. Чергування голосних і приголосних. Розвиток повноголосся.

Звукові зміни давньоукраїнської мови писемного періоду (XI-XIII ст.). Система голосних. Голосні повного творення і зредуковані. Система приголосних. Приголосні тверді, напівпом'якшені й м'які. Наслідки занепаду зредукованих у системі голосних і приголосних. Фонетичні зміни в українській мові XIУ-ХУІІІ ст.

Історична морфологія. Поділ іменників за основами. Відмінювання іменників. Витворення сучасних відмін іменників української мови. Формування прикметника як частини мови. Відмінювання прикметників. Розряди займенників. Система відмінювання займенників. Історія форм простих і складених числівників. Історія дієслівних форм. Виникнення і формування службових слів.

Історичний синтаксис. Історія формування простих і складних речень.

Діалектологія

Класифікація українських діалектів. Фонетичні, морфологічні, синтаксичні, лексичні особливості північного наріччя. Характеристика говорів південно-західного наріччя. Характеристика говорів південно-східного наріччя. Діалектологічні атласи і словники.

Рекомендована література

1. Авксентьєв Л. Г., Ужченко В. Д. Українська фразеологія. Харків, 1990.
2. Асіїв Л., Пілецький В. Фонетика і фонологія української мови. – Львів, 2015.
3. Бевзенко С.П. Українська діалектологія. – К.: Вища школа, 1980.
4. Безпояско О. К., Городенська К. Г., Русанівський В. М. Граматика української мови: Морфологія. – К., 1993.
5. Білоус М., Кузьма І. Морфеміка сучасної української літературної мови. – Львів, 2014.
6. Брайчевський М. Походження слов'янської писемності. – К., 1998.
7. Вихованець І. Р. Граматика української мови: Синтаксис. – К., 1993.
8. Вихованець І., Городенська К. Теоретична морфологія української мови. – К., 2004.
9. Горпинич В. О. Українська морфологія. – Дніпропетровськ, 2002.
10. Горпинич В.О. Сучасна українська літературна мова. Морфеміка. Словотвір. Морфонологія. – К., 1999.
11. Гринчишин Д., Капелюшний А., Сербенська О.А., Терлак З.М. Словник-довідник з культури української мови. – К., 1996.
12. Грищенко П.Ю. Ареальне варіювання лексики. – К.: Наук. думка, 1990.
13. Єрмоленко С.Я. Нариси з української словесності: стилістика та культура мови. - К., 1999.
14. Жовтобрюх М. А., Кулик Б. М. Курс сучасної української літературної мови. – Ч. 1. – К., 1972.
15. Жовтобрюх М.А., Волох О.Т., Самійленко С.П., Слинько І.І. Історична граматики української мови. – К., 1980.
16. Загнітко А. П. Теоретична граматики української мови: Синтаксис. – Донецьк, 2001.
17. Історія української мови Синтаксис. – К., 1983.
18. Історія української мови: Морфологія. – К., 1978.
19. Історія української мови: Фонетика. – К., 1979.

20. Історія української мови: Хрестоматія / Упоряд. С.Я. Єрмоленко, Н.К. Мойсеєнко. – К., 1996.
21. Клименко Н. Ф., Карпіловська Є. А. Словотвірна морфеміка сучасної української мови. – К., 1998.
22. Клименко Н.Ф. Основи морфеміки сучасної української мови. – К., 1998.
23. Коструба П.П. Фонетика сучасної української літературної мови. – Ч. I. – Львів, 1963.
24. Купчинська З., Пілецький В. Історична граматики української мови. – Львів, 2014.
25. Курс історії української літературної мови: у 2-х тт. / За ред. І.К. Білодіда. – К. 1958-1961, Т. 1-2.
26. Кучеренко І. актуальні проблеми граматики. – Львів, 2003.
27. Кучеренко І. К. Теоретичні питання граматики української мови: Морфологія. – Вінниця, 2003.
28. Мацько Л.І., Сидоренко О.М., Мацько О.М. Стилїстика української мови. – К., 2003.
29. Мойсієнко А. К. Сучасна українська мова. Синтаксис простого ускладненого речення. – К., 2006.
30. Ніка О.І. Історія української літературної мови. Ч. I. – К., 2005.
31. Огієнко І.І. Історія української літературної мови. – К., 1995.
32. Плющ П.П. Історія української літературної мови. – К., 1971.
33. Русанівський В.М. Історія української літературної мови. – К., 2001.
34. Селіванова О. О. Актуальні напрями сучасної лїнгвістики. – К., 1999.
35. Слинько І.І., Гуйванюк Н.В., Кобилянська М.Ф. Синтаксис сучасної української мови: Проблемні питання. – К., 1994.
36. Сучасна українська літературна мова : Стилїстика. – К., 1973.
37. Сучасна українська літературна мова. Вступ. Фонетика / За заг. ред. І. К. Білодіда. – К., 1969.
38. Сучасна українська літературна мова. Лексика / За заг. ред. І. К. Білодіда. – К., 1973.
39. Сучасна українська літературна мова: Морфологія / За заг. ред. І. К. Білодіда. – К., 1969.
40. Сучасна українська літературна мова: Синтаксис / За заг. ред. І. К. Білодіда. – К., 1972.
41. Тоцька Н. І. Сучасна українська літературна мова. Фонетика, орфоепія, графіка, орфографія. – К., 1981.
42. Українська мова: Енциклопедія. – К., 2000.
43. Цїхоцький І., Левчук О. Лексикологія сучасної української літературної мови. – Львів, 2014.
44. Шевельов Юрій. Історична фонологія української мови. – Харків, 2002.
45. Шульжук К. Ф. Синтаксис української мови. – К., 2004.

Загальне мовознавство

Поняття об'єкт і предмет дослідження. Об'єкт і предмет дослідження мовознавства. Конкретне та загальне мовознавство. Спільне та відмінне.

Мовні універсалії та специфічні риси окремих мов світу (навести приклади з різних мов за допомогою словників та підручників іноземних мов).

Зовнішня та внутрішня лінгвістика (*Фердінан де Сосюр* Курс загальної лінгвістики. – К., 1998.– 34-36.).

Зв'язок мовознавства з різними науками.

Багатоаспектність лінгвістичних досліджень. Коротка характеристика мовознавчих напрямків: психолінгвістика, нейролінгвістика, психолінгвістика, комунікативна лінгвістика, етнолінгвістика, соціолінгвістика, комп'ютерна, статистична і корпусна лінгвістика тощо.

Методи дослідження мови. Демонструючи кожен метод, наводьте приклади.

Погляди на мову та її сутність.

Мова і мовлення.

Функції мови. Наведіть приклади реалізації кожної з функцій.

Мова і суспільство, мова і мислення.

Система і структура мови. Характеристика мовних рівнів. Основні одиниці мови.

Які лінгвістичні дисципліни вивчають різні рівні мовної структури?

Поняття знака, характеристика мовного знака. Мова серед інших семіотичних систем.

Синхронія та діахронія.

Погляди на походження мови.

Закономірності розвитку мов: основні причини та процеси

Розвиток різних мовних рівнів мови.

Функціонування мови в різні історичні епохи.

Письмо як особлива знакова система, значення винаходу письма.

Історичні типи письма: до графічне (предметне), піктографічне, ієрогліфічне, буквене.

Графіка. Основні сім'ї алфавітів

Орфографія. Принципи орфографії.

Три аспекти вивчення звуків: фізичний, фізіологічний, лінгвістичний.

Класифікація звуків: голосних (таблиця *Кочерган М. П.* Вступ до мовознавства, С. 111): за піднесенням язика, за рядом, за положенням губ, за положенням м'якого піднебіння; приголосних (таблиця *Кочерган М. П.* Вступ до мовознавства, С. 118): за акустичною ознакою (сонорні, дзвінкі, приголосні), за місцем творення (губні, язикові, язичкові, глоткові, гортанні), за способом творення (прохідні, щілинні, замкнено-прохідні, африкати), за додатковою артикуляцією (тверді, м'які, аспірати), за тривалістю (довгі, короткі).

Фонетичне членування мовленнєвого потоку (фраза/ такт/ склад/ звук).

Просодичні засоби (наголос, інтонація).
Фонетичні процеси.
Поняття фонем. Функція фонем. Відмінність між фонемою та звуком.
Диференційні та інтегральні ознаки фонем.
Позиції фонем. Варіанти й варіації фонем.
Фонетична система (привативна, градуальна, еквіполентна, корелятивна, опозиції)
Поняття лексико-семантичної системи мови.
Парадигматичні зв'язки слів. Полісемія. Синонімія. Антонімія. Гіперо-гіпонімія. Лексична конверсія. Партонімо-холонімія.
Лексико-семантичні групи та поля.
Синтагматичні зв'язки слів.
Історичні зміни лексики. Архаїзми. Історизми. Неологізми.
Фразеологія. Класифікація фразеологізмів.
Лексикографія. Типи словників.
Предмет граматики, її розділи, основні одиниці
Поняття граматичного значення. Відмінність від лексичного.
Грамматичні категорії: морфологічні (класифікаційні та словозмінні)
Морфема, її значення. Види морфем: сегментні, несегментні.
Грамматична форма слова, її типи: синтетична, аналітична.
Способи вираження граматичних значень: синтетичні, аналітичні. Їх історична змінність.
Частини мови. Критерії її виділення.
Характеристика системи частин мови української та англійської (німецької) мов. Чим вони відрізняються?
Синтаксис та його одиниці. Висловлення та структурна модель речення.
Типи синтаксичних зв'язків: сурядний, підрядний (узгодження, керування, прилягання), предикативний (координація), тяжіння, інкорпорація, замикання, ізафет)
Валентність. Актанти. Сирконстанти.
Словосполучення та їх класифікація (за кількістю компонентів, за типом синтаксичного зв'язку, за частиномовною приналежністю головного слова, за ступенем семантичної спаяності компонентів, за типом смислових відношень)
Речення, його основні ознаки. Предикативність. Модальність
Класифікація речень (за структурою, за емоційним забарвленням, за характером відношення до дійсності, за метою висловлювання)
Актуальне членування речень. Тема та рема, засоби їх вираження.
Класифікація мов світу (за кількістю носіїв, за давністю письма, за функціональним навантаженням, за походженням, за будовою)
Типологічна класифікація мов
Генеалогічна класифікація мов

Рекомендована література

1. Білецький А.О. Про мову й мовознавство. – К., 1996.
1. Бондарко Л.В., Вербицкая Л.А., Гордина М.В. Основы общей фонетики. – СПб., 1991.
2. Будагов Р.А. Введение в науку о языке. – М., 1965.
3. Булаховский Л.А. Введение в языкознание. – М., 1954.
4. Булаховський Л.А. Нариси з загального мовознавства. – К., 1959.
5. Введение в языкознание. Хрестоматия. – М., 2000.
6. Головин Б.Н. Введение в языкознание. – М., 1983.
7. Донець Л.С., Мацько Л.І. Вступ до мовознавства: Практикум. —К., 1989.
8. Дорошенко СІ., Дудик П.С Вступ до мовознавства. – К., 1974.
9. Зиндер Л.Р. Общая фонетика. – М., 1979.
10. Калиновий М.Я. Вступ до мовознавства. – К.– Львів, 1947.
11. Камчатнов А.М., Николина М.А. Введение в языкознание. – М., 1999.
12. Карпенко Ю.О. Вступ до мовознавства. – К.– Одеса, 1991.
13. Касевич В.Б. Элементы общей лингвистики. – М., 1977.
14. Кодухов В.И. Введение в языкознание. – М., 1987.
15. Кочерган М.П. Вступ до мовознавства. – К., 2000.
16. Кочергина В.А. Введение в языковедение. – М., 1991.
17. Лайонз Дж. Введение в теоретическую лингвистику. – М., 1978.
18. Маслов Ю.С. Введение в языкознание. – М., 1987.
19. Матусевич М.И. Введение в общую фонетику. – Л., 1959.
20. Норман Б.Ю. Сборник задач по введению в языкознание: Учебное пособие. – Минск, 1989.
21. Норман Б.Ю., Павленко Н.А. Введение в языкознание: Хрестоматия. – Минск, 1977.
22. Перетрухин В.Н. Введение в языкознание. – Воронеж, 1972.
23. Плунгян В.А. Почему языки такие разные. – М., 1996.
24. Потапенко О.І. Цікаве мовознавство. – Біла Церква, 1996.
25. Реформатский А.А. Введение в языковедение. – М., 1996.
26. Рождественский Ю.В. Введение в общую филологию. – М., 1979.
27. Росетті А. Вступ до фонетики. – К., 1974.
28. Скалозуб Л.Г. Вступ до мовознавства / Скорочений конспект лекцій. – Ч. 1. – К., 1971; Ч.2. – К., 1973.
29. Степанов Ю.С. Основы общего языкознания. – М., 1975.
30. Ющук І.П. Вступ до мовознавства. – К., 2000.

Допоміжна

1. Ахманова О.С. Словарь лингвистических терминов. – М., 1969.
2. Вахек Й. Лингвистический словарь Пражской лингвистической школы. – М., 1964.
3. Ганич Д.І., Олійник І.С. Словник лінгвістичних термінів. – К., 1985.

4. Доленко М.Т. Вступ до мовознавства: Збірник вправ і завдань. – К., 1975.
5. Кротевич Є.В., Родзевич Н.С. Словник лінгвістичних термінів. – К., 1957.
6. Кубрякова Е.С., Демьянков В.З., Панкрец Ю.Г., Лузина Л.Г. Краткий словарь когнитивных терминов. – М., 1996.
7. Левицький Ю.-М. Мови світу: Енциклопедичний довідник. —Львів, 1998.
8. Лингвистический энциклопедический словарь / Гл. ред. В.Н.Ярцева. – М., 1990.
9. Марузо Ж. Словарь лингвистических терминов. – М., 1960.
10. Немченко В.Н. Основные понятия словообразования в терминах. – Красноярск, 1985.
11. Розенталь Д.Э., Теленкова М.А. Словарь-справочник лингвистических терминов. – М., 1976.
12. Українська мова. Енциклопедія. – К., 2000 (друге видання —2004).
13. Українська мова. Короткий тлумачний словник лінгвістичних термінів / За ред. С.Я. Єрмоленко. – К., 2001.
14. Хэмп З. Словарь американской лингвистической терминологии. – М., 1964.
15. Штерн І.Б. Вибрані топіки та лексикон сучасної лінгвістики: Енциклопедичний словник. – К., 1998.

Інформаційні ресурси

1. Лінгвістичний портал MOVA.info <http://www.mova.info>
2. Wikipedia. <http://www.wikipedia.org>
3. Український лінгвістичний портал <http://www.ulif.org.ua/ulif/>
4. Портал української мови та культури <http://slovnyk.net/>

Культура української мови

Культура мови і культура мовлення. Основні ознаки культури мови: точність, чистота, виразність, правильність, доречність, багатство тощо. Поняття мовної норми. Основні типи мовних норм.

Норми усного літературного мовлення. Акцентологічні норми сучасної української літературної мови. Наголос словесний, фразовий, логічний. Функції словесного наголосу. Основні правила наголошування слів в українській мові.

Норми правильної літературної вимови. Вимова голосних і приголосних. Нормативна взаємодія голосних і приголосних у мовному потоці. Мовленнєвий етикет. Поняття етикету. Його складники. Тональності і формули мовленнєвого етикету.

Лексичні норми. Точність мовлення як невід'ємна ознака лексичних норм. Особливості українського слововживання. Доречність мовлення. Пароніми. Фразеологічна точність. Основні типи помилок, пов'язаних із точністю мовлення.

Чистота мовлення. Мовний суржик та шляхи його подолання. Арго, жаргон, сленг. Іншомовні слова в мовленні. Лайлива лексика, вульгаризми.

Мовні штампи та канцеляризми. Тавтологія і плеоназм.

Морфологічні норми. Нормативність уживання іменникових, прикметникових, займенникових, числівникових форм.

Поняття синтаксичної норми. Функції порядку слів у реченні. Координація присудка з підметом. Основні типи помилок, пов'язані із уживанням простих і складних речень.

Логічність мовлення. Логічність поняттєва і предметна. Основні типи помилок, пов'язані із порушенням логічності мовлення.

Рекомендована література

1. Антисуржик / За ред. О.А. Сербенської. – Львів, 1994.
2. Антоненко-Давидович Б. Як ми говоримо. – К., 1991.
3. Бабич Н. Д. Основи культури мовлення. – Львів., 1990.
4. Бабич Н.Д. Практична стилістика і культура мови. – Л.: Світ, 2003. – 432 с.
5. Білоус М.П. Фактичне спілкування українців / Мова і культура нації. – Л., 1991.- С.18-23.
6. Богдан С. Мовний етикет українців: традиції і сучасність. – К.: Рідна мова, 1998. – 476 с.
7. Вовк П.С. Сучасна українська літературна мова: Рухомий наголос в іменниках і дієсловах. – К., 1996.
8. Волкотруб Г.И. Практична стилістика сучасної української мови: Використання морфологічних засобів мови: Навч. посіб. – К., 1998.
9. Грищенко Т.Б. Українська мова та культура мовлення. – К., 2005.

10. ГрищенкоТ. Українська мова та культура мовлення. – Вінниця: Нова книга, 2003. – С. 49-75.
11. Гринчишин Д., Капелюшний А., Сербенська О., Терлак З. Словник-довідник з культури української мови. – Львів, 1996.
12. Головащук С.І. Складні випадки наголошення: Словник-довідник. – К., 1995.
13. Головащук І.С. Словник-довідник з правопису та слововживання. – К., 1989.
14. Головащук С. І. Українське літературне слововживання: Словник-довідник. – К., 1995.
15. Дорошенко С.І. Граматична стилістика української мови. – К., 1985.
16. Єрмоленко С.Я. Нариси з української словесності: Стилістика і культура мови. – К., 1999.
17. Єрмоленко С.Я. Стилістичне значення порядку слів // УМЛШ.-1972. -№ 8.-С. 29-38
18. Іванишин В., Радевич-Винницький Я. Мова і нація. – Дрогобич, 1992.
19. Караванський С. Секрети української мови. – К., 1994.
20. Кочан І.М., Токарська Н.С. Культура рідної мови. – Львів, 1996.
21. Леонова М.В. Стилістичні помилки та їх характер // Укр. мова і література в школі. –1972. – № 5..
22. Панько Т., Білоус М. Слово в духовному житті нації. – К.: Знання, 1995.
23. Пилинський М. М. Мовна норма і стиль. – К., 1976.
24. Пилинський М.М. Літературні норми. Типи та їх класифікація // Мовознавство. – 1974. – № 3.
25. Плющ Н. В. Формули ввічливості в системі українського мовного етикету / українська мова і сучасність.- К., 1996.- С. 96-98.
26. Пономарів О. Д. Культура слова : мовностилістичні поради.-К., 2001.
27. Радевич-Винницький Я. Етикет і культура спілкування. – Львів: Сполом, 2001. –223 с.
28. Редько Ю.К. Відмінювання, правопис і наголос українських прізвищ // Про культуру мови. – К., 1964.
29. Сербенська О. Культура усного мовлення. – Львів, 2003.
30. Стельмахович М. Український мовленнєвий етикет // Урок української. – 2001.- № 3. – С. 14-15.
31. Український правопис. – К., 1995.

Фольклор

Особливості фольклорних оповідних творів у порівнянні з пісенними.
І.Франко і В.Гнатюк про талант народних оповідачів.

Українська фольклористика першої третини 19 ст.: основна проблематика та чільні представники.

Народномузичне виконавство. Народні музиканти-професіонали.

Українські народні казки, їх жанрові особливості і різновиди.

Культурно-історична школа в українській фольклористиці.

Типологічна класифікація українських народних музичних інструментів.

Жанрові особливості народних легенд, їх класифікація та зв'язок з іншими народними оповідними творами.

Фольклорно-етнографічна діяльність “Руської трійці”.

Музичні жанри весняного календарно-обрядового циклу.

Народні перекази, їх жанрові особливості, тематичні групи і цикли.

Фольклористична спадщина П.Куліша.

Народна музика літнього календаря.

Жанрові особливості народних анекдотів, їх тематика і функції у суспільно-громадському житті.

Порівняльно-історичний метод у фольклористиці (М. Драгоманов, М. Сумцов).

Характеристика музичних жанрів зимового календарно-обрядового циклу.

Народні оповідання, особливості їх жанру, головні мотиви тематичних груп.

Науково-дослідницька діяльність Південно-Західного відділу. РГТ у Києві. П.Чубинський -фольклорист.

Виконавська традиція у календарній обрядовості.

Прислів'я і приказки, їх тематика і художні особливості.

Фольклористична діяльність І.Франка.

Весілля – народна музична драма.

Загадки, особливості їх жанру, тематика і роль у розвитку інтелекту.

Роль Етнографічної комісії НТШ у розвитку української фольклористики. В.Гнатюк – фольклорист.

Основні музичні жанри народного весілля.

Українська вертепна драма, історія її розвитку і зв'язок з іншими видами сценічного фольклорного зображення.

Фольклористичні студії Ф. Колесси.

Весільні ладканки та їх музично-ритмічна характеристика.

Український народний героїчний епос і питання художнього історизму.

Український фольклор в “Історії української літератури” М.Грушевського.

Інструментальна музика у родинній обрядовості.

Народні думи: питання особливостей жанру, записування, видавання та класифікації. Народні думи у наукових дослідженнях.

Українська фольклористика 20-40-х рр. ХХ ст: проблематика та представники.

Основні музичні жанри похоронного обряду.

Проблематика і тематика народних дум. Питання поетики дум.

Сучасні фольклористичні центри.

Народномузичний супровід обряду народин.

Питання жанру, тематики, проблематики, класифікації і вивчення історичних пісень.

Основні цикли і мотиви календарно-обрядової поезії.

Сезонно-трудоий фольклор. Основні музичні жанри.

Народна балада: специфіка жанру і проблематики. Питання співвіднесеності епічного та ліричного у поетиці жанру. Характеристика основних мотивів та сюжетів української народної балади.

Поняття, які вкладаються у терміни фольклор, фольклоризм, фольклористика. Специфіка фольклору у порівнянні з писемною словесністю.

Сезонно-трудоий обрядовий музичний фольклор.

Тематика і проблематика ліричних пісень. Особливість композиції, поетичних засобів та символіки ліричної позаобрядової поезії.

Національна специфіка українського фольклору.

Жанровий цикл звичайних пісень.

Жанри дитячого фольклору. Колискова пісня – жанр дитячого фольклору чи різновид позаобрядової поезії?

Українське весілля (етапи обряду, релікти старожитностей у ньому, типи пісень та їх поетика).

Особливості дитячого музикування. Основні жанри.

Малі пісенні жанри українського фольклору. Коломийки.

Зимовий цикл календарно-обрядової поезії (жанри, мотиви, образи й поетика пісень).

Етнопедагогічні засади дитячого музичного фольклору.

Пісні літературного походження. Питання фольклоризації та олітературення.

Весняний цикл календарно-обрядової поезії (жанри, мотиви, образи й поетика пісень).

Дитячий музичний фольклор. Музикування дорослих для дітей.

Міфологічні образи й мотиви в українському фольклорі.

Літній цикл календарно-обрядової поезії (жанри, мотиви, образи й поетика пісень).

Жанрові угруповання в українській народній інструментальній музиці.

Замовляння, їх призначення і структура.

Специфіка українських народних голосінь.

Музика народних дум.

Рекомендована література

- 16.Балади. Кохання та дошлюбні взаємини. К., 1987.
- 17.Балади. Родинно-побутові стосунки. К., 1988.
- 18.Борисенко В. Весільні звичаї та обряди на Україні. К., 1988.
- 19.Бріцина О. Українська народна соціально-побутова казка. К., 1969.
- 20.Булашев Г. Український народ у своїх легендах, релігійних поглядах та віруваннях. – Київ, 1992.
- 21.Весільні пісні: У 2 кн. К., 1982.
- 22.Вовк Ф. Студії з української етнографії та антропології. К., 1995.
- 23.Воропай О. Звичаї нашого народу: Етнографічний нарис.: У 2 т. К., 1991. – Т. 1,2.
- 24.Гарасим Я. Культурно-історична школа в українській фольклористиці. – Львів, 1999 .
- 25.Гнатюк В. Вибрані статті про народну творчість. К., 1966.
- 26.Грица С.Й. Мелос української народної епіки. К., 1967.
- 27.Грушевський М. Історія української літератури: У 6 т., 9 кн. – К., 1993. – Т. 1.
- 28.Давидюк В. Первісна міфологія українського фольклору. – Луцьк: Вежа, 1997.
- 29.Дей І.О. Поетика української народної пісні. К., 1978.
- 30.Дей О. Іван Франко – дослідник народнопоетичної творчості. К., 1953.
- 31.Дей О.І. Українська народна балада. К., 1986.
- 32.Дитячий фольклор. Колискові пісні та забавлянки. К., 1984.
- 33.Дитячі пісні та речитативи. К., 1991.
- 34.Довженок Г.В. Український дитячий фольклор. Віршовані жанри. К., 1981.
- 35.Думи (Упор. Г.А. Нудьга). К., 1969.
- 36.Дунаєвська Л.Ф. Українська народна казка. – Київ, 1986.
- 37.Здоровега Н. Нариси народної весільної обрядовості на Україні. К., 1974.
- 38.Іваницький А. Українська народна творчість. – Київ, 1999.
- 39.Іваницький А.Українська музична фольклористика. Київ, 1997.
- 40.Іваницький І. Українська народна музична творчість. – Київ, 1990.
- 41.Івашків В.М. Методично-аналітичні зауваги до вивчення курсу "Український фольклор" (для студентів першого курсу заочного відділення філологічного ф-ту). – Львів, ЛДУ, 1994.
- 42.Календарно-обрядові пісні. К., 1987.
- 43.Килимник С. Український рік у народних звичаях в історичному освітленні: У 2 т. К., 1994. – Т. 1-2.
- 44.Кирдан Б., Омельченко А. Народні співці-музиканти на Україні. К., 1980.
- 45.Климець Ю. Купальська обрядовість на Україні. К., 1990.
- 46.Колесса Ф. Мелодії українських народних дум. Київ, 1969.
- 47.Колесса Ф. Українська усна словесність. Львів, 1938.
- 48.Колесса Ф. Українські народні думи. Львів, 1980.

49. Колесса Ф. Фольклористичні праці. Київ, 1970.
50. Костомаров М. Слов'янська міфологія. – Київ, 1994.
51. Культура і побут України. / За ред. Наулко. – Київ, 1993.
52. Курочкін О. В. Новорічні свята українців. Традиції і сучасність. К., 1978.
53. Лановик Мар'яна, Лановик Зоряна. Українська народна словесність. Львів, 2000
54. Легенди та перекази. К., 1985.
55. Лисенко М.В. Народні музичні інструменти на Україні. – К., 1955.
56. Марковський Є. Український вертеп. Розвідка і тексти. К., 1929.
57. Мелетинский Е.М. Поэтика мифа. – М. – 1971.
58. Митрополит Іларіон. Дохристиянські вірування українського народу. – К., 1992.
59. Мишанич М. Гаївки. Львів, 1991.
60. Мишанич М. Щедрівки. Львів, 1996.
61. Мишанич С.В. Усні народні оповідання: Питання поетики. К., 1986.
62. Наймитські та заробітчанські пісні / Упорядкували Грица С., Дей О. – Київ, 1975.
63. Нечуй-Левицький І. Світогляд українського народу. Ескіз української міфології. К., 1993.
64. Нудьга Г. Українська балада. Київ, 1970.
65. Нудьга Г.А. Українська пісня в світі. К., 1989.
66. Пазяк М.М. Українські прислів'я і приказки. Проблеми пареміології та пареміографії. К., 1984.
67. Пісні літературного походження. К., 1978.
68. Пропп В.Я. Исторические корни волшебной сказки. М., 1958
69. Пропп В.Я. Поэтика фольклора (Собр. трудов В.Я. Проппа). – М.: Лабиринт, 1998.
70. Рекрутські та солдатські пісні / Упорядники Іоаніди А., Правдюк О. Київ, 1974.
71. Смоляк О. Весняна обрядовість в контексті української культури: В 2-х частинах. – Тернопіль, 2001. – Ч. 2. – Нотний додаток.
72. Смоляк О. Український дитячий фольклор. – Тернопіль, 1998.
73. Сосенко К. Культурно-історична постать Різдва і Щедрого вечора. – К., 1992.
74. Сосенко К. Різдво-коляда і Щедрий вечір. – Київ, 1994.
75. Українська усна народна творчість / за ред. Грицяя М. та ін. – Київ, 1983.
76. Українські замовляння. К., 1993.
77. Українські народні думи. Тексти 1-13 і вступна стаття К.Грушевської. К., 1927.
78. Українські народні пісні. Календарно-обрядова поезія. К., 1963.
79. Українські народні пісні. Пісні суспільно-побутові. К., 1976.
80. Українські народні пісні. Родинно-побутова лірика. К., 1964, 1965.
81. Українські приказки, прислів'я і таке інше / Спорудив М.Номис. К., 1993.
82. Українці: Народні вірування, повір'я, демонологія. – К., 1991.
83. Федас Н.Ю. Український народний вертеп. К., 1987.

84. Франко І. Вибрані статті про народну творчість. К., 1955.
 85. Хай М. Традиційні народні музичні інструменти українців в аспекті сучасного художнього процесу. К., 1997.
 86. Хоткевич Г. М. Музичні інструменти українського народу. – Харків, 2002.
 87. Шумада Н. С. Сучасна пісенність слов'янських народів. К., 1981.
 88. Шухевич В. Гуцульщина. – Т.1 – 4.

Історія української літератури

Різновиди літописних оповідань у Повісті минулих літ.

Українська житійна традиція.

“Слово о законі і благодаті” митрополита Іларіона: жанрово-стильові ознаки.

Києво-Печерський патерик: історія написання й функціонування тексту.

Галицько-Волинський літопис: проблематика і поетика.

“Слово о полку Ігоревім” (історія перекладу й дослідження).

Творчість Івана Вишенського.

Острозький літературний осередок кінця XVII – початку XVIII ст.

Літературна спадщина Львівської братської школи кінця XVI - початку XVIII ст.

Касіян Сакович. Вірші на похорон гетьмана Петра Конашевича-Сагайдачного.

Образ Богдана Хмельницького в українській літературі середини XVII – початку XVIII ст.

Література Києво-Могилянської академії: тематика, жанри, імена.

Вірші Івана Величковського.

"Історія Русів": специфіка жанру.

Українська літописна традиція: козацькі літописи.

Українське літературне бароко: хронологія, проблематика, поетика.

“Сад божественних пісень” Григорія Сковороди.

Жанрово-стильова характеристика поеми І. Котляревського “Енеїда”.
 Суперечливі оцінки ролі і місця поеми в історії української літератури.

Драматичні твори І. Котляревського. Їх місце в історії українського театру.

Школи українського романтизму (харківська, київська, галицька).

“Руська трійця” і її роль у розвитку української літератури в Галичині на народній основі.

Риси сентименталізму і реалізму в прозі Г. Квітки-Основ'яненка.

Романтичні балади та історичні поеми Т. Шевченка.

Поезія Т. Шевченка періоду “трьох літ” (“Кавказ”, “Єретик”, “І мертвим, і живим...”).

Творчість Т. Шевченка періоду каземату та заслання.

Творчість Т. Шевченка останніх років.

Повісті Т. Шевченка: літературна доля, проблематика, художня вартість.

„Щоденник” Т.Шевченка як джерело суспільних та естетичних поглядів поета.

Сучасні проблеми шевченкознавства.

"Чорна рада" П.Куліша – перший соціально-історичний роман в українській літературі.

Роман виховання А.Свидницького "Люборацькі".

Національно-фольклорні джерела прози О.Стороженка.

Соціально-психологічні основи прози Марка Вовчка.

Український театр корифеїв: історія виникнення, діяльність, творчість.

Історичні романи І.Нечуя-Левицького ("Князь Єремія Вишневецький", "Гетьман Іван Виговський"): тематика і проблематика.

Соціально-побутові повісті І.Нечуя-Левицького: своєрідність характерів, особливості гумору, комізм ситуацій.

І.Нечуй-Левицький: перші українські романи з життя інтелігенції ("Хмари", "Над Чорним морем").

Проблема "пропащої сили" в прозі Панаса Мирного ("Хіба ревуть воли, як ясла повні").

Соціально-психологічний роман "Повія" Панаса Мирного: історія написання і публікації, композиція, соціально-психологічна зумовленість поведінки головної героїні.

Творчість Б.Грінченка.

Новаторство політичної лірики І.Франка.

Філософські поеми І.Франка.

Лірична драма І.Франка "Зів'яле листя".

Мала проза І.Франка: тематика і поетика.

Велика проза І.Франка: проблема естетичного ідеалу.

Соціально-психологічна та історична драма І.Франка.

Перекладацька діяльність І.Франка.

Іван Франко – літературний критик.

"Покутська трійця": Василь Стефаник, Лесь Мартович, Марко Черемшина.

Ранній український модернізм, його філософські та естетичні засади. Дискусія: М.Вороний – І.Франко.

Літературні групи "Молода Муза" та "Українська хата".

Українська новелістика кінця XIX – початку XX ст. Жанрові модифікації. І.Франко про психологізм малої прози.

Поетика драматичної поеми Лесі Українки ("На полі крові", "Оргія", "Бояриня").

Художня трансформація фольклорно-міфологічного начала в "Лісовій пісні" Лесі Українки.

В.Винниченко – новеліст ("Краса і сила").

Ідея "чесності з собою" в драматургії В.Винниченка.

Риси індивідуального стилю М.Коцюбинського.

"Філософія життя" О.Кобилянської: "Царівна", "Земля".

Літературні організації і групи 20-30-х рр. XX ст.

Літературна дискусія 1925-1928 рр.
Естетична програма поетів-неокласиків.
Рання поезія П.Тичини ("Сонячні кларнети", "Замість сонетів та октав", "Плуг", "Вітер з України").
Лірика В.Сосюри.
Поезія М.Рильського 20-30-х років ХХ ст.
Драматургія М.Куліша і театр Леся Курбаса.
Жанрово-стильові особливості драматургії 20-30-х рр. ХХ ст.
Проза Миколи Хвильового.
Роман "Місто" В.Підмогильного.
Поєми М.Бажана "Різьблена тінь", "Смерть Гамлета", "Сліпці".
Новелістика Григорія Косинки.
Поезія Є.Плужника, Д.Фальківського, О.Влизька.
Поезія Б.-І.Антонича.
"Співець Степової Еллади" (Є. Маланюк).
"Празька школа" української поезії.
Романи Івана Багряного "Сад Гетсиманський", "Тигролови".
Улас Самчук . "Волинь", "Марія".
Драматургія Івана Кочерги ("Свіччине весілля", "Алмазне жорно").
Юрій Яновський. Роман "Чотири шаблі".
Кіносценарії Олександра Довженка.
Фольклорність поезії А.Малишка.
Шістдесятництво як суспільно-політичний і літературний феномен.
Перша фаза реабілітації репресованих письменників (кінець 50 – початок 60-х рр. ХХ ст.).
"Третє цвітіння" української поезії (М.Рильський, П.Тичина, А.Малишко, М.Бажан, Л.Первомайський).
Космічна тема в українській поезії 60-х рр. ХХ ст.
Новелістика 60-х років ХХ ст., її представники.
Перекладацька діяльність Миколи Лукаша і Григорія Кочура.
Роман О.Гончара "Собор", його проблематика і поетика.
Роман-епопея І.Вільде "Сестри Річинські": мистецтво індивідуалізації жіночих персонажів.
Літературно-мистецьке об'єднання МУР. Концепції "великої літератури" (У.Самчук), "національно-органічного стилю" (Ю.Шерех) та дискусії навколо них.
Історичні романи П.Загребельного, їх проблематика та особливості стилю.
Збірки Д.Павличка "Сонети подільської осені" і "Таємниця твого обличчя".
Драматургія 60-80-х рр. ХХ ст., основні представники.
Збірки Ліни Костенко "Над берегами вічної ріки" та "Неповторність", їх проблематика та поетика.
Поезія Василя Симоненка.
Літературна критика 60-80-х рр. ХХ ст., основні представники.

Новелістика Григора Тютюнника. Мотив скаліченого дитинства.
Історичні романи Романа Іваничука та Романа Федоріва. Мотиви історичної пам'яті та яничарства.
Романи Ліни Костенко "Маруся Чурай" і "Берестечко". Коло проблем.
Літературне об'єднання "Слово". Його програма, основні представники.
Трилогія Валерія Шевчука "Три листки за вікном", образ літописця.
Дисидентська поезія 60-80-х років ХХ ст. Творчість Василя Стуса та Ігоря Калинця.
„Химерна проза” 70-х рр. ХХ ст.
Нью-Йоркська школа поетів. Естетичні засади й основні представники.
Друга хвиля реабілітації української літератури (кінець 80 – початок 90-х рр. ХХ ст.).

Рекомендована література

1. Возняк М. Історія української літератури: У 2 кн. – Львів, 1992, 1994.
2. Грушевський М. Історія української літератури: В 6 кн. 9 т. – К., 1993 – 1996.
3. Єфремов С. Історія українського письменства. – К., 1995.
4. Криса Б. Пересотворення світу. Українська поезія XVII – XVIII століть. – Львів, 1997.
5. Чижевський Д. Історія української літератури (від початків до доби реалізму). – Тернопіль, 1994.
6. Барабаш Ю. „Коли забуду тебе, Єрусалиме...”: Гоголь і Шевченко. – Харків, 2001.
7. Білецький О. Українська проза першої половини ХІХ ст. // Білецький О. Зібрання праць у 5-ти томах. – Київ, 1965. – т.5.
8. Гнатюк М.П. Українська поема першої половини ХІХ століття: Проблеми розвитку жанру. - К.,1975.
9. Зайцев П. Життя Тараса Шевченка. – К., 1994.
10. Івакін Ю. Коментар до "Кобзаря" Шевченка. – К., 1964. – Т. 1; К., 1968. – Т. 2.
11. Івашків В. Українська романтична драма 30 – 80 – х років ХІХ ст. – К., 1990.
12. Історія української літератури (перші десятиріччя ХІХ століття). (за ред.Хропка П.П.).-К.,1992.
13. Історія української літератури ХІХ ст.: У 3 кн. – К., 1995 – 1997. (Кн. 1, кн. 2, кн. 3
14. Історія української літературної критики та літературознавства. Хрестоматія. Кн. І. – Київ, 1996.
15. Кирило-Мефодіївське товариство: У 3 т. – К., 1990.
16. Комаринець Т. Ідейно-естетичні основи українського романтизму: проблема національного й інтернаціонального. – Львів, 1983.

17. Конкордація поетичних творів Тараса Шевченка: У 4 т. – Нью-Йорк, Едмонтон, Торонто, 2001.
18. Махновець Л. Гумор і сатира предків//Давній український гумор і сатира. - К.,1959. Мейзерська Т. Проблеми індивідуальної міфології: Міфотворчість Шевченка. – Одеса, 1997.
19. Мишанич О.В. Українська література другої половини ХУІІІ ст і усна народна творчість. - К.,1980.
20. Нахлік О.М. Письменник – Нація – Універсум. – Львів, 1999.
21. Нудьга Г. Українська балада. – К., 1970.
22. Нудьга Г. На шляхах до реалізму//Бурлеск і трагедія в українській поезії першої половини ХІХ століття. - К.1959.
23. Петраш О. "Руська трійця" та її послідовники. – К., 1986.
24. Розвиток жанрів в українській літературі ХІХ – поч.ХХ ст. – К.,1986.
25. Світи Тараса Шевченка. – Нью-Йорк, 1991.
26. Спогади про Тараса Шевченка. – К., 1982.
27. Українська літературна енциклопедія.-К.,1988-1990-ті.(3 томи з 5).
28. Українські літературні альманахи і збірники ХІХ-поч.ХХ століття /укл. І.З.Бойко/- К.,1967.
29. Українські письменники: Біо-бібліографічний словник: У 5 т. - К.,1963. - Т.2-3.
30. Українські поети-романтики: Поетичні твори (Вступ.стаття М.Яценка)– К.,1987.
31. Хропко П. Становлення нової української літератури.—К.,1988.
32. Хропко П. Українська драматургія першої половини ХІХ ст. – К., 1972.
33. Хропко П. Біля джерел української реалістичної поезії (10-40-ві роки ХІХ ст.).—К.,1972.
34. Бондар М.П. Поезія пошевченківської епохи. Система жанрів. – К., 1986.
35. Денисюк І. Розвиток української малої прози ХІХ – початку ХХ ст. – К., 1981.
36. Зеров М. Українське письменство ХІХ ст. // Зеров М. Твори: У 2 т. – К., 1990. – Т. 2.
37. Історія української літератури ХІХ ст.: У 3 кн. – К., 1996. – Кн. 1-3.
38. Історія української літератури : У 2 т. / За ред. О.Гнідан. – К., 2003
39. Калениченко Н.Л. Українська література ХІХ ст. Напрями, течії. – К., 1977.
40. Козлов А.В. Українська дожовтнева драматургія. Еволюція жанрів. – К., 1991.
41. Франко І. З останніх десятиліть ХІХ віку // Франко І. Зібрання творів: У 50 т. – К., 1984. – Т. 41.
42. Ільницький М. Від "Молодої Музи" до "Празької школи". – Львів, 1995.
43. Історія української літератури кінця ХІХ – початку ХХ ст. –К., 1989.
44. Кузнецов Ю. Імпресіонізм в українській прозі кінця ХІХ – початку ХХ ст.: Проблеми естетики і поетики. – К., 1995.
45. Кузнецов Ю.Б. Поетика прози Михайла Коцюбинського. – К., 1989.

46. Лесин В.М. Василь Стефаник. Літературний портрет. – К., 1981.
47. Леся Українка. Малорусские писатели на Буковине // Леся Українка. Зібрання творів: У 12 т. – К., 1977. – Т. 8.
48. Франко І. З останніх десятиліть ХІХ віку // Франко І. Зібрання творів: У 50 т. – К., 1984. – Т. 41.
49. Чопик Р. Переступний вік. – Івано-Франківськ, 1998.
50. Зеров М. Твори: У 2 т. – К., 1990. – Т. 2.
51. Ільницький М. Західноукраїнська і еміграційна поезія 20 – 30 – х років. – К., 1992.
52. Ільницький М. Література українського відродження: напрями і течії в українській літературі 20-х – початку 30-х років ХХ ст. – Львів, 1994.
53. Історія української літератури ХХ ст. – Кн. I (1910 – 1930-ті роки) / За ред. В.Г.Дончика. – К., 1993.
54. Ковалів Ю. Літературна дискусія. 1925 - 1928 рр. – К., 1990.
55. Костюк Г. Зустрічі і прощання: Спогади. – Едмонтон, 1987. – Кн.1.
56. Лавріненко Ю. Розстріляне відродження. – Мюнхен, 1959.
57. Літературознавчий словник-довідник / За ред. Р.Т.Гром'яка. –К., 1994.
58. Макаров А. П'ять етюдів. Підсвідомість і мистецтво. Нариси з психології творчості. – К., 1990.
59. Неврлий М. Українська радянська поезія 20-х років: Мікропортрети в стилях і напрями. – К., 1991.
60. Новиченко Л. Поетичний світ Максима Рильського. – К., 1980.
61. Павличко С. Дискурс модернізму в українській літературі. –К., 1999.
62. Працьовитий В. Українська історична драма. – Львів, 2002.
63. Салига Т.Ю. Високе світло. – Львів – Мюнхен, 1994.
64. Салига Т.Ю. Продовження. – Львів, 1991.
65. Стрілецька Голгофа: Спроба антології / Упорядник, автор вступної статті і приміток Т.Ю.Салига. – Львів, 1992.
66. Хвильовий М. Памфлети // Хвильовий М. Твори: У 2 т. – К., 1990. – Т.2.
67. Мельник В.О. Суворий аналітик доби . валер'ян Підмогильний в ідейно естетичному контексті української прози першої половини ХХ ст.. – К., 1994.
68. Безхутрий Ю.М. Хвильовий: проблеми інтерпретації. – Харків: «Фоліо», 2003.
69. Панченко В. Володимир Винниченко: парадокси долі і творчості. – К., 2004.
70. Луцький Юрій. Ваплітянський збірник. – видання Канадського Інституту українських Студій: «Мозаїка», 1977.
71. Андріанова Н.М. Іван Кочерга. – К., 1963.
72. Голубєва З.С. Микола Бажан. – К., 1984.
73. Дем'янівська Л.С. Андрій Малишко. – К., 1977.
74. Історія української літератури ХХ століття. У двох книгах. – К., 1994. – Кн. 2. – Ч. 1.
75. Історія української літератури. В двох томах. – К., 1988. – Т. 2.
76. Моренець В. Володимир Сосюра. – К., 1990.
77. Новиченко Л. Поетичний світ Максима Рильського. – К., 1980, 1993.

78. Нові імена в програмі з української літератури. – К., 1993.
79. Панченко В. Юрій Яновський. – К., 1988.
80. Погрібний А. Олесь Гончар. – К., 1987.
81. Штонь Г. Романи Михайла Стельмаха. – К., 1985.
82. Дончик В. Істина – особистість: Творчість Павла Загребельного. – К., 1984.
83. Ільницький М. Безперевність руху. – К., 1983.
84. Ільницький М. Дмитро Павличко: Нарис творчості. – К., 1985.
85. Ільницький М. Іван Драч. – К., 1986.
86. Ільницький М.М. Багатогранність єдності. – К., 1984.
87. Історія української літератури ХХ століття: У 2 т. – К., 1998.
88. Мороз Л. Григир Тютюнник. – К., 1991.
89. Не відлюбив свою тривогу ранню... Василь Стус – поет і людина. – К., 1993.
90. Салига Т. Микола Вінграновський. – К., 1989.
91. Салига Т.Ю. Продовження. – Львів, 1991.
92. Ткаченко А. Василь Симоненко. – К., 1990.
93. Салига Т. Вогнем пречистим. – Львів: Світ, 2004. – 184 с.
94. Печарський А. Поетика творчості Осипа Турянського. – Львів: Видавничий центр ЛНУ імені Івана Франка, 2003. – 202 с.
95. Коцюбинська М. Мої обрії: У 2 т. – К.: Дух і літера, 2004.
96. Поети «Нью-Йоркської групи». Антологія. – Харків: Ранок, 2003.
97. Празька поетична школа. Антологія. – Харків: Ранок, 2003.
98. Лепкий Б. Про життя і твори Тараса Шевченка. – Тернопіль: Джура, 1994.
99. Шумило Н. Під знаком національної самобутності: Українська художня проза і літературна критика кінця ХІХ – початку ХХ ст. – К.: Задруга, 2003.

Теорія літератури

Авангардизм в літературі та його течії. Риси українського авангарду.

Бароко в українській літературі

Бібліографія як наукова дисципліна, типи бібліографії.

Біографічний метод у літературознавстві.

Жанри епічних творів.

Жанри ліро-епічних творів.

Зміст і форма художнього твору, їх взаємозв'язок. Компоненти змісту і форми.

Інтертекстуальність (міжтекстуальність).

Історія літератури як галузь літературознавства. Історії індивідуальні і колективні. Основні історії української літератури.

Категорії епічного, ліричного та драматичного як родові ознаки літератури.

Композиція літературного твору, основні елементи композиції.

Культурно-історична школа в літературознавстві, її основні положення.

Представник культурно-історичної школи в українському літературознавстві.

Літературна критика як галузь літературознавства і фактор літературного процесу.

Літературознавчі школи ХХ століття: феноменологія, герменевтика, структуралізм.

Місце текстології серед літературознавчих дисциплін, основні завдання текстології.

Модернізм в літературі та його течії. Філософські засади модернізму.

Основні жанри драматичних творів. Драма як рід і як жанр літератури.

Основні жанри ліричних творів, поділ лірики за тематичним принципом.

Основні системи віршування.

Основні творчі принципи романтизму.

Поезія, музика і малярство. Спільне і відмінне між ними за інтерпретацією І.Франка.

Поняття про методи вивчення літератури. Міфологічна школа.

Поняття твору і тексту у сучасному літературознавстві.

Постмодернізм як дискурс і художня практика.

Проблема автора у сучасному літературознавстві.

Психологічна школа у літературознавстві. Основні положення психолінгвістичної теорії О.Потебні.

Рецептивна естетика.

Рима. Роль рими у поезії.

Роль звукопису у художньому творі, його елементи.

Роль поетик у розвитку літературознавства. Українські поетики XVII – XVIII ст.

Роль риторичних фігур у художньому творі, їх різновиди.

Семіотика у літературознавстві.

Сентименталізм як творчий напрям.

Символізм як літературний стиль. Етапи розвитку українського символізму.

Стиль класицизму в літературі. Особливості українського класицизму.

Строфіка: прості і канонізовані строфи. Верлібр.

Структуралізм.

Суть формалізму в літературі й мистецтві.

Сучасна триступенева жанрова класифікація літературних творів.

Сучасні дискусії з питань реалізму

Сюжет у художньому творі, основні компоненти сюжету. Сюжет і фабула.

Теорія психоаналізу З.Фройда, її стосунок до літератури і мистецтва.

Концепція колективного підсвідомого К.Г.Юнга.

Тропи у художній системі твору, їх різновиди.

Філологічний метод у літературознавстві.

Художній образ і його функція в літературі.

Цензура і самоцензура, їхній вплив на текст літературного твору.

Рекомендована література

1. Арістотель. Поетика. – К., 1967.
2. Барабаш Ю. Вопросы эстетики и поэтики. – М., 1978.
3. Барабаш Ю. Алгебра и гармония // О методологии литературоведческого анализа. – М., 1977.
4. Баррі Пітер. Вступ до теорії літературознавства та культурології. – К.: Смолоскип, 2008 – 358с.
5. Безпечний І. Теорія літератури. – К.: Смолоскип, 2009. – 388с.
6. Білецький Л. Основи літературно-наукової критики. Спроба літературно-наукової методології. – Прага, 1998.
7. Волинський П. К. Основи теорії літератури. – К.: Рад. школа, 1967.– 366с.
8. Галич О., Назарець В., Васильєв Є. Теорія літератури. – К.: Либідь, 2001.
9. Гегель Г. Поэзия // Гегель Г. Эстетика.: У 4 т. – М., 1971. – Т. 3.
10. Гнатюк М. І. Іван Франко і проблеми теорії літератури. – К.: Академія, 2011. – 235 с.
11. Гнатюк М. Літературознавчі концепції другої половини ХІХ – початку ХХ століття. – Львів: ЛНУ, 2002.
12. Гундорова Т. Проявлення Слова: Дискурсія раннього українського модернізму. Постмодерна інтерпретація. – Львів, 1997.
13. Довгалевський М. Поетика. – К., 1973.
14. Домбровський В. Українська стилістика і ритміка. Українська поетика. – Дрогобич.: Відродження, 2008, – 445с.
15. Іваньо І. Специфіка мистецтва. – К., 1970.
16. Ільницький М. Література українського відродження. Напрями і течії в українській літературі 20-х – початку 30-х рр. ХХ ст. – Львів, 1994.
17. Качуровський І. Строфіка. – Мюнхен, 1967.
18. Качуровський І. Фоніка. – Мюнхен, 1984.
19. Качуровський І. Нарис компаративної метрики. – Мюнхен, 1985.
20. Квіт С. Основи герменевтики. – К., 1998.
21. Клочек Г. Д. Поетика і психологія. – К., 1990.
22. Ласло-Куцюк М. Засади поетики. – Бухарест, 1983.
23. Лессінг Г.-Е. П'єси. Лаокоон. – К., 1976.
24. Лотман Ю. М. Структура художественного текста. – М., 1970.
25. Маслюк В. Латиномовні поетики і риторики ХVІІ – першої половини ХVІІІ ст. та їх роль у розвитку теорії літератури на Україні. – К., 1983.
26. Моклиця М. Основи літературознавства. – Тернопіль, 2002.
27. Наливайко Д. Теорія літератури і компаративістика. – К.: Видавничий дім «Києво - Могилянська Академія», 2006. – 346 с.
28. Павличко С. Дискурс модернізму в українській літературі. – К., 1997.
29. Павличко С. Теорія літератури. – К.: Основа, 2002. —679 с.
30. Павлишин М. Канон та іконостас. – К., 1997.
31. Потебня О. Естетика і поетика слова. – К., 1985.
32. Потебня А. Теоретическая поэтика. – М., 1990.

33. Сивокінь Г. Давні українські поетики. – Харків, 1960.
34. Сидоренко Г. Н. Від класичних нормативів до верлібру. – К., 1980.
35. Слово. Знак. Дискурс. Антологія літературно-критичної думки ХХ ст. – Львів, 1996.
36. Теорія літератури / За ред.: В. Ф.Воробйова, Г. А.Вязовського. – К.: Вища школа, 1975.
37. Теорія літератури в Польщі. Антологія текстів. Друга половини ХХ- поч. ХХІ ст. – К.: Видавничий дім «Києво-Могилянська Академія», 2008
38. Ткаченко А. Мистецтво слова. Вступ до літературознавства. – К.: Правда Ярославичів, 1998. – 448с.
39. Українське літературне бароко. – К., 1987.
40. Фізер І. Психолінгвістична теорія літератури Олександра Потебні. – К., 1993.
41. Франко І. Із секретів поетичної творчості // Франко І. Зібрання творів: У 50 т. – Т. 31.
42. Хрестоматія української літератури та літературної критики ХХ ст. – К., 1994. – Т. 3.
43. Чижевський Д. Культурно-історичні епохи // Українське слово.
44. Абрамович Л. Г. Введение в литературоведение.: Изд. 6, испр.и доп. – М., 1976. – 352с.
45. Академические школы в русском литературоведении. – М.: Наука, 1975.
46. Бельчиков Н. Ф. Пути и навыки литературоведческого труда. – М., 1975.
47. Веселовский А. Историческая поэтика. – М., 1989.
48. Волков И. Ф. Теория литературы: Методыч. указания.: Изд. 3-е, испр. – М.: МГУ, 1973.
49. Гуляев М. Теория литературы. – М.: Высшая школа, 1985. – 271 с.
50. Квятковський А. Поэтический словарь. – М., 1966.
51. Лотман Ю. Анализ поэтического текста. Структура стиха. – Л., 1972.
52. . Литературная энциклопедия терминов и понятий. / Глав. ред. и сост. А. Н. Николюшин. – М., 2001.
53. Литературоведческие термины (материал к словарю). / Ред. и сост. Г. В. Краснов, 1999. – Вип. 1-2.
54. Налывайко Д. С. Искусство: течения, направления, стили. – К., 1981.
55. Осьмаков М. В. Психологическое направление в русском литературоведении. – М., 1983.
56. Поспелов Г. Н. Теория литературы. – М., 1978.
57. Потебня А. А. Теоретическая поэтика. – М., 1990.
58. Структурализм: “за” и “против”. – М., 1975.
59. Тимофеев И. Л. Основы теории литературы.: Изд. 4., испр. и доп. – М.: МГУ, 1973.
60. Томашевский Б. Теория литературы. Поэтика. – М., 1996.
61. Теория литературы. Основные проблемы в историческом освещении. – Т. 1, 2, 3. – М., Л., 1962-1965.
62. Творческие методы и литературные направления. – М., 1987.

63. Уэллек Р., Уоррен О. Теория литературы. – М., 1978.
64. Хализев В. Е. Теория литературы.: Изд. третье, испр. и доп. – М.: Высшая школа, 2002. – 437 с.
65. Хрестоматия по теории литературы. – М., 1982.
66. Glowinski M. Słownik terminów literackich. – Wrocław, Warszawa, 1976.
67. Kuller J. Teoria literatury. – Warszawa, 1998.
68. Mitosek L. Teorie badań literackich. – Warszawa, 1998.

Словники

1. Енциклопедія постмодернізму. / За ред.: Г. Вінквіс та В. Тейлора. – К.: Основи, 2003.
2. Квятковский А. Поэтический словарь. – М., 1966.
3. Лексикон загального та порівняльного літературознавства. – Чернівці, 2001.
4. Лесин В., Пулинець О. Словник літературознавчих термінів. – К.: Рад. школа, 1971
5. Літературознавчий словник-довідник. / За ред.: Р. Гром'яка та Ю. Коваліва. – К.: Академія, 2006.
6. Літературознавча енциклопедія.:У 2 т. / Автор-укладач Ю. Ковалів. – К.: Академія, 2007.
7. Литературная Энциклопедия терминов и понятий / Глав. ред. и сост. А. М. Никольшин. – М., 2001.
8. Литературоведческие термины (материалы к словарю). / Ред. и сост. Г. В. Краснов. – М., 1999. – Вып. 1-2.
9. Современное зарубежное литературоведение. Энциклопедический справочник. – М., 1999.
10. Nünning An. Grundtgriffe der Literaturtheorie. Sammlung Metzler. Stuttgart. – Weimar, 2004.